

Antropologia mediów

Wykład VII

Krzysztof Gajewski
Instytut Komunikacji Specjalistycznej i Interkulturowej
Uniwersytet Warszawski

Warszawa, 2 grudnia 2021

Kino a komputery

Telewizja

Krytyka telewizji

Paleo-telewizja i neo-telewizja

Kino a komputery

Wykorzystanie technik komputerowych w tradycyjnej kinematografii

- Animacja trójwymiarowa (Titanic 1997, Miasto zaginionych dzieci 1995)
- Cyfrowe malowanie (Forrest Gump 1994)
- Wirtualna scenografia (Conceiving Ada, Lynn Hershman 1997)

Nowe formy kina komputerowego

- Symulatory
- Typografia kinowa
- Film internetowy
- Hipermedialne interfejsy filmowe
- Interaktywne filmy i gry

- Reakcje na uzależnienie kina od komputerów
 - Dogma 95
 - używanie niedrogich kamer wideo (Blair Witch Project 1999)
- Reakcje na konwencje nowych mediów
 - ekran komputera (Księgi Prospera 1991)
 - gra komputerowa (Biegnij Lola biegnij 1999, Przypadkowa dziewczyna 1998)

Telewizja

Telewizja

- telewizja to przedłużenie ośrodkowego układu nerwowego
- Telewizja chłodna, film, druk, gazeta — gorące
- Telewizja: wysoki poziom zaangażowania ze strony odbiorcy
- „Obraz telewizyjny ma małą intensywność lub niską rozdzielczość i dlatego, w odróżnieniu od filmu, nie dostarcza nam szczegółowych informacji na temat przedstawionych obiektów”
- dzięki telewizji w Anglii odrodziły się dialekty (cockney)
- telewizja przejawia tendencję do stosowania zbliżeń

Telewizja a radio

- debata Nixon-Kennedy...
- ..."The 1960 election should not be read as a triumph of style over substance."¹
- radio i telewizja to ziszczenie poetyckiej idei synestezji
- radio porywa tłumy, telewizja uspokaja: "Tym, co Kubańczycy zawdzięczają telewizji, jest odczuwanie bezpośredniego zaangażowania w podejmowanie decyzji politycznych"
- ofiary nowych czasów telewizji: Rita Hayworth, Liz Taylor, Marilyn Monroe

¹Jon Brusckke, Laura Divine, Debunking Nixon's radio victory in the 1960 election: Re-analyzing the historical record and considering currently unexamined polling data, „The Social Science Journal” Volume 54, Issue 1, March 2017, Pages 67-75

Telewizja a kino

1. światło vs. cień
2. McLuhan: „W przypadku telewizji to widz jest ekranem. Bombardowany jest impulsami świetlnymi, co James Joyce nazwał "Szarżą Świetlnej Brygady", która "atakuję powłokę duszy podświadomymi skojarzeniami”

Krytyka telewizji

Four Arguments for the Elimination of Television (1978)

1. Mediacja doświadczenia (The Mediation of Experience)
2. Kolonizacja doświadczenia
3. Wpływ telewizji na człowieka
4. Wewnętrzne nachylenie poznawcze telewizji (The Inherent Biases of Television)

Ponieważ ludzie przenieśli się do całkowicie sztucznych środowisk nasz bezpośredni kontakt z planetą i wiedza o niej zostały przerwane. Oderwani niczym astronauta unoszący się w przestrzeni kosmicznej nie możemy odróżnić góry od dołu ani prawdy od fikcji. (...) Telewizja jest jednym z najnowszych tego przykładów, ważnym, bo bardzo przyspiesza problem²

²Jerry Mander, Four Arguments for the Elimination of Television (1978), s.

To nie przypadek, że telewizja została zdominowana przez kilka korporacji. Nie jest też przypadkiem, że telewizja została wykorzystana do odtworzenia człowieka w nowej formie, pasującej do sztucznego, komercyjnego otoczenia

Technologia telewizyjna wywołuje reakcje neurofizjologiczne u osób, które ją oglądają. Może wywołać chorobę, z pewnością powoduje zamieszanie i poddanie się zewnętrznym wyobrażeniom. Podsumowując, efekty prowadzą się do warunkowania dla kontroli autokratycznej

- światło jest szkodliwe
- telewizja pomija świadomość
- widzieć to wierzyć

Wraz z sprzedajnością swoich kontrolerów technologia telewizji z góry wyznacza granice jej treści. Niektóre informacje można przekazać w całości, niektóre częściowo, inne wcale. Najskuteczniejszą telekomunikacją są niewybredne, uproszczone linearne komunikaty i programy, które dobrze pasują do celów komercyjnych kontrolerów medium. Największym potencjałem telewizji jest reklama. Nie można tego zmienić. Tendencja (bias) jest nieodłączna od technologii

Paleo-telewizja i neo-telewizja

Paleo-telewizja (Francesco Casetti, Roger Odin)

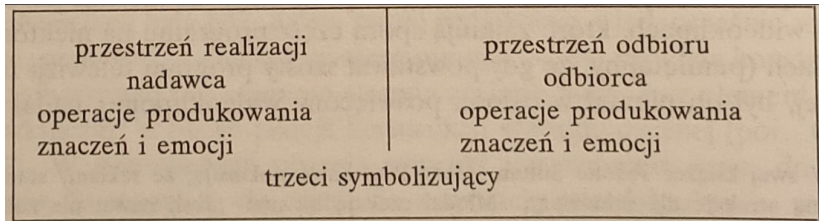
- „Paleo-telewizję opisać można jako "instytucję". Przez "instytucję"rozumiemy pewną strukturę określającą w obrębie swojej przestrzeni sposób odwoływania się do takiej (takich) lub innej (innych) umowy komunikacyjnej.”
- „Paleo-telewizja, ufundowana na projekcie edukacji kulturalnej i popularyzacji, jawi się przede wszystkim jako instytucja funkcjonująca w oparciu o pedagogiczną umowę komunikacyjną (...) telewidzowie stanowią tu coś w rodzaju „ogromnej klasy”, w której osoby zawodowo związane w telewizją byłyby „nauczycielami””
- komunikacja zvektorowana: podział ról uczeń-nauczyciel
- oferta: filmy, programy informacyjne, sport, programy kulturalne, rozrywkowe, dla automobilistów, dla melomanów, dla miłośników zwierząt
- strukturalizacja strumienia: całotygodniowa ramówka (Wtorki informacyjne, sportowa niedziela)

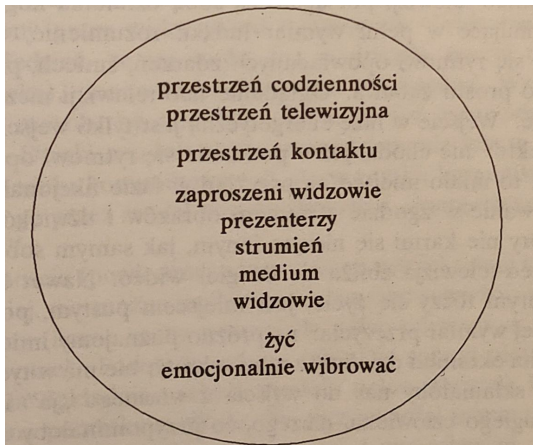
Neo-telewizja (Francesco Casetti, Roger Odin)

- zrywa z modelem pedagogicznym: nie edukacja, ale wspólne biesiadowanie
- Nie chodzi o przekazywanie wiedzy, ale o swobodną wymianę i konfrontację poglądów: „Każdy prowadzący, zaproszeni goście, telewidzowie wypowiadają się na dany temat: celibat księży, wojna w Libanie, chów kurcząt na skalę przemysłową, doping w sporcie itp. Nieważne jest to, że nie jest się specjalistą, nieważne nawet to, że nie obchodzi nas wcale proponowany temat, istotne jest, by o nim rozmawiać, żeby w ogóle rozmawiać”
- odrzuca komunikację zwektorowaną: udział widzów (ale pozorny: *laugh track*)
- zamiast hierarchii bliskość, punkt odniesienia: życie codzienne: „Neo-telewizja jawi się jako przedłużenie codziennej gadaniny”
- oferta: talk-show
- strukturalizacja strumienia: rytm dzienny (programy poranne, popołudniowe, wieczorne, nocne)

- odnośnik przestrzenny: kawiarnia, salon, ulica, goszczenie u kogoś w domu
- treść programów: życie codzienne (porady, plotki o celebrytach, seriale o sąsiadach)
- zachowanie prowadzących: familiarność, bezpośredniość, bezceremonialność
- upadek ramówki: powtórki, łączenie się z jednego studia do innego, homogenizacja
- brak konkretnych grup docelowych: wszystkie programy skierowane do wszystkich
- tabelaryczna struktura ekranu: „Neo-telewizja to królestwo wstawek”

- „brak jakiegokolwiek odwoływania się do trzeciego symbolizującego: nie zachęca swoich widzów do wykonywania operacji produkowania znaczeń i emocji, lecz po prostu zachęca ich do życia z telewizją lub do emocjonalnego wibrowania wraz z nią”

Dziękuję za uwagę!
Będę wdzięczny za pytania i komentarze!

1. Jon Bruschke, Laura Divine, Debunking Nixon's radio victory in the 1960 election: Re-analyzing the historical record and considering currently unexamined polling data, „The Social Science Journal” Volume 54, Issue 1, March 2017.
2. Francesco Casetti, Roger Odin, Od paleo- do neo-telewizji. W perspektywie semiopragmatyki, przeł. I. Ostaszewska, w: Po kinie...? Audiowizualność w epoce przekazników elektronicznych, red. A. Gwóźdź, Kraków 1994.
3. Jerry Mander, Four Arguments for the Elimination of Television, 1978.
4. Lev Manovich, Język nowych mediów, przeł. Piotr Cypriański, Warszawa 2006.
5. Marshall McLuhan, Telewizja, w: jego, Zrozumieć media. Przedłużenie człowieka, przeł. Natalia Szczucka, Wydawnictwa Naukowo-Techniczne: Warszawa 2004